

ELANUL

Nr. 225
NOIEMBRIE
2020

REVISTĂ DE CULTURĂ EDITATĂ DE ASOCIAȚIA CULTURALĂ „ACADEMIA RURALĂ ELANUL”
DIN GIURCANI, COMUNA GĂGEȘTI, JUDEȚUL VASLUI

CIRCULAȚIA MONETARĂ ÎN BASARABIA LA JUMĂTATEA SECOLULUI AL XIX-LEA

Marian BOLUM

Congresul de pace de la Paris din februarie - martie 1856 a însemnat slăbirea puterii Imperiului țarist și a influenței sale în Sud-Estul Europei. Prin hotărârile Congresului, Marile Puteri au reușit să stopeze expansiunea Rusiei și să mențină statu-quo-ul impus prin Congresul de la Viena din 1815.

Marile puteri impun neutralizarea Marii Negre, care devine o zonă închisă a navelor militare și distrugerea fortificațiilor de la Sevastopol, se hotărăște libera navigație pe Dunăre și la Gurile Dunării și supravegherea acestei zone prin intermediul Comisiei Europene a Dunării, Rusia este nevoită să abandoneze pretențiile de protecție a ortodocșilor din Imperiul otoman¹.

La Congres au fost luate hotărâri importante pentru Principate: desființarea Protectoratului rusesc și înlocuirea lui cu garanția colectivă a marilor puteri, eliminându-se astfel influența rusească și posibilitatea ocupării Principatelor, cedarea către Moldova a sudului Basarabiei, pentru a îndepărta Rusia de la Gurile Dunării, menținerea suzeranității otomane, pentru a evita intrarea Principatelor sub influența Rusiei, înființarea armatei naționale pentru menținerea ordinii interne². În același timp a fost luată în discuție și problema Unirii Principatelor, poziția Marilor Puteri fiind în concordanță cu propriile lor interese strategice.

Tot prin Tratatul de pace de la Paris, Imperiul Otoman obține din partea Angliei, Franței și Austriei garanții pentru menținerea integrității teritoriale și este obligat să acorde creștinilor drepturi egale cu cele ale musulmanilor. În acest sens sunt adoptate unele reforme însă mărturia creștinilor împotriva musulmanilor nu este acceptată în instanță, ceea ce determină o serie de abuzuri, în special în zonele europene ale Turciei cu o populație predominant creștină³.

Împărțirea administrativ teritorială a Basarabiei se menține până în anul 1857, când s-a înființat județul Comrat din ceea ce a mai rămas din județul Cahul după retrocedarea către Moldova, conform Tratatului de pace de la Paris din 1856, a sudului Basarabiei. În 1858 județul Comrat este desființat, teritoriul acestuia fiind împărțit între județele Tighina și Cetatea Albă⁴.

- continuare în pagina 5 -

Romfilatelia și Tratatul de la Trianon

Sorin LANGU

Tratatul de la Trianon a fost semnat la data de 4 iunie 1920 între Puterile Aliate învingătoare în Primul Război Mondial și Ungaria, în calitate de stat succesor al Imperiului Austro-Ungar, stat învins în Primul Război Mondial. Tratatul a fost semnat în Palatul Marele Trianon de la Versailles de către 16 state aliante (inclusiv România), pe de o parte, și de Ungaria, de altă parte. Tratatul a fost semnat pentru a stabili frontierele noului stat Ungaria cu vecinii săi: Austria, Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor (stat devenit ulterior Iugoslavia), România și Cehoslovacia. Tratatul de la Trianon a făcut parte din seria tratatelor încheiate la finalul Primului Război Mondial, celelalte fiind tratatele de pace încheiate de Puterile Aliate cu Germania (la Versailles, în 28 iunie 1919), Austria (la Saint Germain en Laye, în 10 septembrie 1919), Bulgaria (la Neuilly, în 27 noiembrie 1919) și cu Turcia (la Sèvres, semnat la 4 iunie 1920 și repudiat apoi, fiind înlocuit cu tratatul de la Lausanne). Din partea României documentul a fost semnat de doctorul Ion Cantacuzino, ministru de stat, și Nicolae Titulescu, fost ministru, secretar de stat, iar din partea Ungariei, de Gaston de Bernard, ministrul muncii și ocrotirii sociale, și Alfred Drasche Lazar de Thorda, trimis extraordinar și ministru plenipotențiar.

Pentru a aminti de acest moment, unic în istoria noastră, au fost manifestări diverse, organizare de universități, institute, asociații etc. Printre ele era și inițiativa Romfilatelia de a scoate o emisiune dedicată evenimentului.

Emisiunea cuprindea o coliță dantelată, o serie de două timbre și un plic de tip "Prima zi".

„Pe timbrul coliței dantelate, cu valoarea nominală de 29 de lei, sunt ilustrați Regele Ferdinand I și Regina Maria, ambii privind spre stema de stat a României Mari.

- continuare în pagina 20 -

Rituri de trecere

- urmare din numărul 222 -

Janeta IUGA

CONCLUZII

Prezenta cercetare a unor rituri de trecere în structura obiceiurilor vieții de familie din Plaiul Cloșani, județul Mehedinți, a început să dobândească un plus de concretețe și consistență documentară în urma anchetelor de teren întreprinse în satele Cerna-Vârf, Isverna, Nadanova, Ponoarele și Husnicioara în perioada 2014-2017. Lucrarea de față are la bază, pe lângă structura teoretică și aparatul critic - bibliografic, observațiile pe care le-am notat cu prilejul participării directe la obiceiurile din ciclul vieții în satele menționate mai sus, interviurile realizate cu personaje-cheie, înregistrări audio și video, fotografiile efectuate prin prisma cercetării de teren, prezentate *in extenso*, ordonate selectiv în Anexe.

Am abordat acest subiect din necesitatea de a trece printr-un filtru științific obiceiurile care au existat și care s-au mai păstrat în satele din Plaiul Cloșani, deoarece aceste sate nu au fost supuse unei analize etnologice în detaliu, monografiile existente oferind doar o imagine descriptivă și destul de restrânsă a obiceiurilor vieții de familie din această zonă. De asemenea, am urmărit să consemnez ce s-a păstrat din obiceiurile vieții de familie și ce anume s-a resemantizat sau deritualizat, dar și în ce măsură fiecare secvență a obiceiurilor vieții de familie se poate plia pe structura riturilor de trecere elaborată de Arnold van Gennep.

Din interviurile realizate am observat că mutațiile din domeniul cercetat cauzate în principal de dezvoltarea societății din ultimele decenii au contribuit în mare măsură la o serie de transformări, atât în ceea ce privește mentalul rural, cât și obiceiurile performate cu prilejul etapelor importante din viața comunităților sătești. Schimbări se pot observa în toate cele trei mari rituri de trecere: nașterea, nunta și înmormântarea, modificările de cadru aducând și adaptări uneori cu reflexe de ingeniozitate, care limitează procesul de destructurare a sistemului obiceiurilor în viața comunităților rurale din zona Plaiul Cloșani.

În ceea ce privește ritualul nașterii, observăm că nașterea nu mai are loc acasă, ci la spital. Însă s-a păstrat obiceiul îmbunării ursitoarelor, în toate satele anchetate, și credința nestrămutată în puterea acestor entități de a influența soarta nou-născutului. În toate satele cercetate am întâlnit credința în entități superioare omului, care

îi hotărăsc norocul și soarta. Un exemplu în acest sens este dat de obiceiul îmbunării ursitoarelor, prin masa rituală pregătită acestora la trei zile de la naștere. Rămânând în sfera ritualului de naștere, în toate satele cercetate, riturile de separare, de limită și de integrare sunt similare.

În fiecare sat cercetat am observat că încă se mai practică rituri apotropaice, propitiatoare după nașterea unui copil. Exemplu în acest sens îl constituie prima scaldă a nou-născutului de către moașă, botezul și tăiatul moțului la un an.

De asemenea, în ceea ce privește prima scaldă a copilului, s-au produs modificări minore, nemaiținându-se cont de materialul din care e confecționată covata sau cădița copilului, însă s-a păstrat practica punerii în scaldă copilului a unor obiecte care să-i influențeze în bine viitorul. Tot în cadrul acestei secvențe, s-a păstrat credința în magia prin contact sau similitudine, apa de la prima scaldă a nou-născutului aruncându-se și azi la rădăcina unui pom roditor. Schimbările la nivelul mentalului rural, în ceea ce privește ritualul nașterii, se remarcă și în practicile de stopare a nașterii, femeile din Plaiul Cloșani renunțând la plantele aferente avortului în favoarea intervențiilor la spital. De asemenea, femeile care nasc copii din flori sunt judecate, în zilele noastre, mai blând de către comunitate decât în trecut. Bolile copilului nu mai sunt tratate prin intermediul practicilor magice precum vânzarea simbolică a copilului pe fereastră sau în drum, schimbarea numelui sau a nașului de botez, dintre practicile din trecut păstrându-se doar mersul la descântătoare. Alegerea numelui noului-născut nu se mai practică ca în trecut, când în mod obligatoriu copilul trebuia să poarte numele dat de naș, în zilele noastre fiecare familie stabilind numele după propriile preferințe.

În ceea ce privește ritualul nupțial, se remarcă o tendință moderată de modificări, alterări și sporire a spectaculozității. Constatăm că modalitatea de cunoaștere a tinerilor este aproximativ la fel celei din trecut, aceștia întâlnindu-se la muncile agricole, hore și nedei. Chemarea la nuntă încă se mai face de către cumnatul de mână în satele Cerna – Vârf, Nadanova și Isverna. În Husnicioara se apelează la invitații scrise. În Husnicioara se practică tot mai rar *Adăpatul miresei*, în vreme ce în Cerna – Vârf, Nadanova, Ponoarele și Isverna e de neconceput o nuntă fără a parcurge această secvență rituală. În ceea ce privește obiceiul *Adăpatul miresei* am

constatat că se menține, dar se practică diferit, fiecare sat dovedind nota sa de specificitate etnografică, fără denaturări ori modificări semnificative. Spre exemplu, în Isverna, *Adăpatul miresei* se face la un izvor la peșteră, iar în Nadanova se face la o fântână. În Husnicioara, o practică neîntâlnită în celelalte sate, în cadrul acestei secvențe, este aceea când mireasa se așază pe găleata cu apă de trei ori, iar fetele de măritat repetă și ele acest gest în credința că își vor găsi repede ursitul, fiind vorba aici despre un act disimulat de magie prin contact. În Husnicioara, nunta nu se mai ține acasă, în sat, ci o mare parte dintre familii optează pentru restaurantele din Drobeta Turnu Severin. În schimb, în Cerna-Vârf, Nadanova, Ponoarele și Isverna încă se mai practică nunțile acasă la mire și se mai țin încă și luna, la cuscri, ca în trecut. Schimbări remarcăm și în ceea ce privește vestimentația mirilor, aceștia recurgând, în zilele noastre, la straie orășenești în defavoarea costumelor tradiționale. De asemenea, am observat că în satele Cerna-Vârf, Nadanova și Ponoarele s-a menținut până de curând conăcăria. Și astăzi se mai strigă aceste orații în Isverna, însă mai rar și lipsite de sensul primar, căpătând noi valențe semantice. Diferențe am observat și la nivelul modalităților discursive a acestor cântece rituale, după cum se observă în *Anexe*. O altă particularitate a ritualului nupțial am constatat-o în satul Husnicioara, când, în trecut, dacă mireasa se dovedea după noaptea nunții că nu a fost fecioară, soacra mică era pedepsită să cunoască rușinea comunității din care făcea parte, familia mirelui urcând-o pe grapă și plimbând-o prin tot satul. În Cerna-Vârf, Isverna, Ponoarele, până de curând, s-a practicat obiceiul numit *Proba prăjinii*, în cadrul căruia viitorul mire trebuia să-și dovedească bărbăția pentru a lua mireasa de la părinți pentru a face cununia religioasă, în Husnicioara acest obicei nefiind însă cunoscut. Proba prăjinii am încadrat-o ca fiind un rit de liminalitate deoarece mirele se află într-o situație critică, incertă, având în vedere obstacolul pe care trebuie să-l depășească. De asemenea, colocășeniile sunt și ele obiceiuri legate de riturile de prag, căci marchează o stare de criză, de conflict între cele două neamuri care urmează să se înrudească.

În urma cercetărilor întreprinse am constatat că ritualul de înmormântare este bine conservat în satele din Plaiul Cloșani. În localitățile Cerna-Vârf și Nadanova din comuna Isverna unde există un grad mai ridicat de coerență a ritualurilor de trecere, în structura obiceiurilor vieții de familie, decât în celelalte sate supuse anchetei de teren. Satele Cerna-Vârf, Nadanova, Isverna și Ponoarele prezintă caracteristici etnografice asemănătoare,

în schimb, satul Husnicioara a suferit o pierdere masivă a obiceiurilor vieții de familie, existând discrepanțe foarte mari între mentalul rural actual și mentalul rural din trecut. Spre exemplu, în ceea ce privește *Cântecul Zorilor*, acesta este strigat și în zilele noastre în satele Cerna-Vârf, Nadanova, Ponoarele și Isverna, însă în satul Husnicioara nu mai este cunoscut acest obicei de către localnici, aici practicându-se doar bocetul. În toate satele cercetate moartea este văzută ca o trecere în lumea „fără dor”, o posibilitate de a-ți revedea rudele defuncte și de a începe o nouă viață. Se remarcă, în fiecare sat supus analizei etnologice, grija sătenilor pentru integrarea definitivă a defunctului în Cealaltă lume. Această atitudine a sătenilor se evidențiază prin practicile de abluțiune a mortului, pregătirea defunctului pentru marea călătorie, tămâiatul, slobozitul izvorului și pomenile după moarte. Având în vedere obiectele și alimentele care se dau de pomană după moarte, putem afirma că Lumea „fără dor” este considerată de mentalul rural al tuturor satelor anchetate ca fiind un topos cu o geografie asemănătoare lumii pământenești. Am înregistrat deosebiri la nivelul termenilor utilizați pentru a desemna substitutul mirelui sau al miresei în cadrul nunții mortului, păstrată încă în cazul în care mor tineri, nelumiți. În Husnicioara substitutul se numește suliță, iar în Cerna-Vârf, Isverna și Ponoare se numește steag. În Husnicioara sulița se face din lemn de gorun, iar în celelalte sate din lemn de brad.

În realizarea cercetării de față am pornit de la modele de cercetare existente în domeniu, cum sunt spre exemplu lucrările lui Simion Florea Marian, Elena Sevastos, Elena Niculiță Voronca, Vasile Tudor Crețu, Otilia Hedeșan, Ioan Viorel Boldureanu, Delia Suiogan, Nicolae Panea și alții. Fără exemplul cercetării oferit de studii ale acestor etnologi nu aș fi reușit să modelez ceea ce am scris și nu aș fi dobândit capacitatea de a elabora un discurs cognitiv susceptibil să evidențieze căi spre sensurile actelor rituale pe care le-am surprins în multitudinea de simboluri identificate în cadrul acestora.

Indisociabilă de cercetarea teoretică, cercetarea de teren a constituit partea cea mai dificilă a lucrării de față. În anumite sate alese spre a face anchetă de teren, inițial mi-a fost destul de greu să obțin informații de la săteni, deoarece aceștia nu mă cunoșteau îndeajuns de bine și erau reticenți în a oferi informații cu privire la obiceiurile și contextele avute în vedere. Însă această limitare am înlăturat-o pe parcursul cercetării, apelând la un cercetător local, prof. Cornel Boteanu, care m-a prezentat personajelor-cheie din comunitățile supuse

anchetei de teren. În satul Cerna-Vârf ancheta de teren s-a desfășurat cu o deschidere mai mare din partea intervievaților, întrucât aici procesul de a mă integra în comunitate a durat mai mulți ani și mai lucrasem cu subiecții avuți în vedere, în etape, progresiv, deci le dobândisem încrederea, și astfel mi-au oferit chiar posibilitatea de a participa direct și la evenimentele importante din viața lor. Astfel, am putut realiza înregistrări video și fotografii în momente de maximă tensiune existențială și anume în cadrul ritualului de înmormântare, observând îndeaproape fiecare secvență care îl compune. Un moment încărcat de dramatism a fost surprins în cadrul filmării bocetelor din Cerna-Vârf, la înmormântarea lui Vucea Ilie, când familia acestuia s-a dovedit destul de îngăduitoare cu privire la ancheta pe care o realizam.

În ceea ce privește cercetarea practicilor magice performate în riturile de trecere, în structura obiceiurilor vieții de familie, am întâlnit în Plaiul Cloșani trei tipuri de scenarii magice:

a) scenarii magice care cuprind indicații privind tehnicile, gesturile și acțiunile agentului magic. Acest tip de scenariu cuprinde detalierea practicii magice, povestirea propriu-zisă a practicii de către informator;

b) scenarii magice limitate la formule, cum sunt textele descântecelor;

c) scenarii magice în care figurează atât formule, cât și indicații magice. Se povestește cum are loc practica magică, dar se oferă și exemple de formule magice aferente.

În ipostaza de cercetător, am încercat pe cât posibil să notez faptele în timp real, prin întocmirea unor fișe de observație în cadrul participării directe la ritualuri nupțiale și de înmormântare. În ceea ce privește cercetarea de teren și culegerea de date, m-am axat pe principiul reflexivității, transformând experiența anchetei în text de consemnare obiectivă și detaliată.

Pe lângă postura de cercetător, a trebuit în anchetele de teren, mai ales în privința ritualului de înmormântare, să mă comport cât se poate de firesc pentru oamenii din comunitatea tradițională anchetată.

Am elaborat chestionare pentru fiecare rit de trecere, din structura obiceiurilor vieții de familie. Am ales să elaborez chestionare pentru a organiza conversația cu subiecții intervievați, vizând și urmărind fiecare obiectiv propus.

În ceea ce privește realizarea înregistrărilor video cu subiecții intervievați, am constatat că aceștia se intimidau și, de cele mai multe ori, refuzau să răspundă la întrebări, motivând cu următoarea afirmație: „Nu mă întrebați, că nu știu

carte!”. Observând această limitare, am recurs în mare parte la înregistrări audio pentru a-mi face simțită cât mai puțin prezența.

Sătenii din Plaiul Cloșani motivează practicarea și perpetuarea diferitelor obiceiuri fie funcțional, spunând „așa-i bine”, fie prin tradiție: „așa s-a pomenit”, fie moral-estetic „pentru că așa e frumos”, aceasta venind ca o confirmare a aspectelor teoretice consemnate de Pavel Ruxăndoiu în legătură cu evoluția rit – ceremonial – spectacular.

În cadrul comunităților tradiționale rurale din Plaiul Cloșani, obiceiurile și-au dovedit funcția instituțională, prin faptul că și în zilele noastre, acestea influențează și chiar ghidează comportamentele sătenilor. Această influență se poate observa în atitudinea lor cu privire la relațiile sociale și la modul lor de conviețuire, încă înrâurit în chip semnificativ, mai ales în momente însemnate ale vieții individuale, familiale și comunitare.

Simion BOGDĂNESCU

Apă uscată

Există un Styx de pământ

Dar ce Dumnezeu, poete,
desființat de sens locuit,
numeri pietrele,
în auzul peștelui mort
stă apa și pietrele curg,
fumurii
trec pirogile
cuvintelor scrise
peste apa uitării
din care strop,
neam de strop
nu ți-a intrat în gura uscată
grotă/glotă/scorbură
în a cărei uscăciune de umbră,
desființat de sens locuit,
numeri pietrele.
Dar ce Dumnezeu, poete,
te-a îndemnat să iei
o piatră-n gură
și să încerci să pronunți
pe silabe de aer
începutul Styxului veșnic
muzica după mort
în delir?

CIRCULAȚIA MONETARĂ ÎN BASARABIA LA JUMĂTATEA SECOLULUI AL XIX-LEA

-urmare din pagina 1-

Ocolurile sunt înlocuite cu voloste, organizații administrative ale românilor, iar coloniștii se bucurau de o administrație proprie.

Urcarea pe tron a țarului Alexandru al II-lea (1855-1881) determina o serie de modificări în ce privește titlul unor monede, datorită dezechilibrelor create de emiterea unor cantități mari de bani de hârtie, necesare pentru a face față cheltuielilor foarte mari generate de războiul Crimeei. Astfel, în 1860 este micșorat titlul monedei divizionare de argint la 750 ‰, cu scopul de a majora fondul monetar, pentru ca din 1867 titlul acestor monede să fie stabilit la 500 ‰.

Monedele de $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{2}$ și de 1 copeica vor avea imprimate, pe avers, monograma încoronată a țarului Alexandru al II-lea.

1 polushka, 1/4 kopek 1855, tip IV⁵

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 14,2 mm. Greutate: 1,28 g⁶. Monetărie: Ecaterinburg, EM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1855. Au fost bătute 17 emisiuni, în anii: 1855-1867. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise în anul 1855: 6.422.400 de exemplare⁷.

Avers: deasupra, coroana imperială. Dedesubt, monograma țarului Alexandru II, A II.

Revers: deasupra, coroana imperială. Central, unitatea monetară, ПОЛУШКА. Dedesubt, milesimul, 1855 și inițialele monetăriei, EM.

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg-EM, în anii 1858 și 1859 au o variantă, coroana de pe avers și coroana de pe revers sunt mai mici⁸.

În anii 1855, 1860 și 1861 monede cu valoarea nominală de 1 polushka au fost bătute și la Monetăria Varșovia, B.M. Aceste monede ar putea fi considerate variante.

1 denezhka 1/2 kopek 1856, tip IV⁹

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 18,2 mm. Greutate: 2,56 g. Grosime: 1,2 mm¹⁰. Monetărie: Ecaterinburg, EM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în

circulație în anul 1855. Au fost bătute 23 de emisiuni, între anii: 1855-1867. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise în anul 1856: 6.000.000 de exemplare¹¹.

Avers: deasupra coroana imperială. Dedesubt, monograma țarului Alexandru II, A II.

Revers: deasupra, coroana imperială. Central, unitatea monetară, ДЕНЕЖКА. Dedesubt, milesimul, 1856 și inițialele monetăriei, EM.

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, EM, în anul 1860 au o variantă, coroana de pe avers și coroana de pe revers este mai mică¹².

Între anii 1855-1863 monede cu valoarea nominală de 1 denezhka au fost bătute și la Monetăria Varșovia, B.M. Aceste monede ar putea fi considerate variante.

1 kopeika 1862, tip VI¹³

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 23 mm. Greutate: 5,12 g. Grosime: 1,25 mm¹⁴. Monetărie: Ecaterinburg, EM. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1855. Au fost bătute 23 de emisiuni, în anii: 1855-1867. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise în anul 1862: 10.164.800 de exemplare¹⁵.

Avers: deasupra coroana imperială. Dedesubt, monograma țarului Alexandru II, A II.

Revers: deasupra coroana imperială. Central, unitatea monetară, КОПѢЙКА. Dedesubt, milesimul, 1862 și inițialele monetăriei, EM.

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, EM, în anul 1859 au o variantă, coroana de pe avers și coroana de pe revers este mai mică¹⁶.

Între anii 1855-1856 și 1858-1863, monede cu

valoarea nominală de 1 kopeika au fost bătute și la Monetăria Varșovia, *B.M.* Aceste monede ar putea fi considerate variante.

În primii ani ai domniei țarului Alexandru al II-lea, până în anul 1860, continuă baterea monedelor de cupru de 2, 3 și 5 copeici cu designul realizat în anul 1850. Începând cu anul 1859, până în anul 1867, reversul acestor monede are același design, însă stema de pe avers are caracteristici diferite. În anii 1859 și 1860 sunt bătute ambele tipuri monetare. Având în vedere că diferențele dintre aceste monede sunt date doar de schimbările relativ minore realizate la stema statului, considerăm că emisiunile cu aceste valori nominale, bătute între anii 1859 și 1867, pot fi considerate variante ale emisiunilor, cu aceeași valoare nominală, emise între 1850-1860.

Monedele bătute la Monetăria Varșovia au avut o circulație regională, scopul lor fiind de a asigura necesarul de monedă în zona Poloniei. La această dată nu putem preciza dacă aceste monede au circulat și în Basarabia, însă putem presupune că au ajuns în această zonă doar ocazional, într-un număr mic de exemplare.

2 kopeiki 1859, tip V, varianta I¹⁷

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 29 mm. Greutate: 10,24 g. Grosime 2 mm¹⁸. Monetărie: Ecaterinburg, *E M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute nouă emisiuni, între anii 1859-1867. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise la monetăria Ecaterinburg în anul 1859: 14.772.000 de exemplare¹⁹.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda²⁰. Cerc perlat exterior.

Revers: circular cunună închisă. Deasupra, între două distanțiere, valoarea *2*. Central, unitatea monetară, КОПѢЙКИ. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, întreruptă la mijloc de un punct, milesimul, 1859 și inițialele monetăriei, *E M.* Cerc perlat exterior.

Monede cu aceleași caracteristici au fost bătute, între anii 1860-1863 și la monetăria Varșovia. Aceste

monede nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

3 kopeiki 1861, tip II, varianta I²¹

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 32 mm. Greutate: 15,36 g. Grosime: 2 mm²². Monetărie: Ecaterinburg, *E M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 13 emisiuni, între anii 1859-1867. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise la monetăria Ecaterinburg în anul 1861: 7.738.000 de exemplare²³.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda²⁴. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, cunună închisă. Deasupra, între două distanțiere, valoarea *3*. Central, unitatea monetară, КОПѢЙКИ. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, întreruptă la mijloc de un punct, milesimul, 1861 și inițialele monetăriei, *E M.* Cerc perlat exterior.

Monede cu aceleași caracteristici au fost bătute între anii 1860-1863 și la monetăria Varșovia. Aceste monede nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante. De asemenea, aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar.

5 kopeiki 1860, tip VI, varianta I²⁵

Metal-cupru. Muchie netedă. Diametru: 36,7 mm. Greutate: 25,59 g. Grosime: 2 mm²⁶. Monetărie: Ecaterinburg, *E M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute nouă emisiuni, între anii: 1859-1867. Tiraj total cunoscut pentru

monedele emise la monetăria Ecaterinburg în anul 1860: 25.260.160 de exemplare²⁷.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda²⁸. Cerc perlat exterior.

Revers: circular cunună închisă. Deasupra, între două distanțiere, valoarea 5. Central, unitatea monetară, КОПѢЙКИ. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală, întreruptă la mijloc de un punct, millesimul, 1860 și inițialele monetăriei, E M. Cerc perlat exterior.

Aceste monede nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante. De asemenea, aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar.

Între anii 1859-1866 au fost bătute, în paralel cu monedele de cupru, monede de 5 copeici din argint. Aceste monede pot fi considerate ca fiind un tip monetar nou deoarece pe avers au imprimat o altă variantă a stemei Imperiului.

În anul 1859 este schimbat modelul stemei atât pe monedele de argint cât și pe cele de aur.

5 kopeiki 1863, tip VI²⁹

Metal-argint 750 ‰, cupru 250 ‰. Muchie ornamentată. Diametru: 15,1 mm. Greutate: 1,02 g. Grosime: 0,57 mm³⁰. Monetărie: Sankt Petersburg - C.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute nouă emisiuni, între anii 1859-1866. Tiraj total cunoscut pentru anul 1863: 200.003 de exemplare³¹.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia,

Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Alexander Belozarov-АБ. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formate din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *5* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul emisiunii, 1863 și dedesubt inițialele monetăriei, C.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Alexander Belozarov-АБ întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Follendorf-НФ, Mikhail Ivanov-МИ, Nikolay Iossa-ИИ, Fedor Blum-ФБ³².

Tirajul foarte mic al emisiunii din anul 1863 ne determină să credem că în Basarabia au ajuns foarte puține piese cu acest millesim, însă având în vedere perioada în care a fost bătut acest tip monetar credem că moneda de argint cu valoarea nominală de 5 copeici a fost folosită în tranzacțiile comerciale mărunte și în această zonă.

Monedele cu valoarea nominal de 5 copeici bătute în anul 1860 prezintă o variantă, vulturul de pe avers poate avea o dimensiune mai mică sau mai mare³³.

10 kopeiki 1861, tip VI³⁴

Metal-argint 750 ‰, cupru 250 ‰. Muchie ornamentată. Diametru: 17,3 mm. Greutate: 2,04 g. Grosime: 1,3 mm³⁵. Monetărie: Sankt Petersburg - C.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 10 emisiuni, între anii 1850-1866. Tiraj total cunoscut pentru anul 1861: 5.660.008 exemplare³⁶.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda³⁷. În stânga și în dreapta stemei sunt imprimate inițialele meșterului monetar Mikhail Ivanov-МИ. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formate din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *10*

КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul emisiunii, 1861 și dedesubt inițialele monetăriei, С.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Mikhail Ivanov- *МИ* întâlnim și inițialele altor meșteri: Alexander Belozarov-*АБ*, Nikolay Follendorf-*НФ*, Nikolay Iossa-*ИИ*, Fedor Blum-*ФБ*³⁸.

Monedele cu valoarea nominală de 10 copeici bătute în anul 1860 prezintă o variantă, vulturul de pe avers poate avea o dimensiune mai mică sau mai mare³⁹.

În anul 1860 este reluată baterea monedei de 15 copeici. Ultima monedă cu această valoare nominală a fost bătută în anul 1794, în timpul Ecaterinei a II-a.

15 kopeiki 1865, tip I⁴⁰

Metal-argint 750 ‰, cupru 250 ‰. Muchie ornamentată. Diametru: 19,8 mm. Greutate: 3,06 g. Grosime: 1,3 mm⁴¹. Monetărie: Sankt Petersburg - С.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1860. Au fost bătute 10 emisiuni, între anii 1860-1866. Tiraj total cunoscut pentru anul 1865: 10.703.063 exemplare⁴².

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda⁴³. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay Follendorf- *НФ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *15* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul emisiunii, 1865 și dedesubt inițialele monetăriei, С.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay Follendorf- *НФ* întâlnim și inițialele altor meșteri: Mikhail Ivanov- *МИ*, Alexander Belozarov-*АБ*., Nikolay Iossa - *ИИ*, Fedor Blum - *ФБ*⁴⁴.

Monedele cu valoarea nominală de 15 copeici bătute în anul 1860 prezintă o variantă, coada vulturului de pe avers este mai largă⁴⁵.

20 kopeiki 1860, tip IV⁴⁶

Metal-argint 750 ‰, cupru 250 ‰. Muchie zimțată oblic. Diametru: 22 mm. Greutate: 4,08 g. Grosime: 1,22 mm⁴⁷. Monetărie: Sankt Petersburg - С.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 10 emisiuni, între anii 1859-1866. Tiraj cunoscut pentru emisiunea 1860: 1.440.003 de exemplare⁴⁸.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Fedor Blum-*ФБ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *20* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul emisiunii, 1860 și dedesubt inițialele monetăriei, С.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Fedor Blum-*ФБ* întâlnim și inițialele altor meșteri: Mikhail Ivanov-*МИ*, Alexander Belozarov-*АБ*, Nikolay Iossa-*ИИ*, Nikolay Follendorf-*НФ*⁴⁹.

Monedele cu valoarea nominală de 20 de copeici bătute în anul 1860 prezintă o variantă, coada vulturului de pe avers este mai largă sau mai îngustă, iar arcul de la panglica care leagă ramurile de măslin cu cele de stejar poate fi mai larg sau mai îngust⁵⁰.

25 kopeiki/1 polupoltinnik/1/4 ruble 1859, tip V⁵¹

Metal-argint 868 ‰, cupru 132 ‰. Muchie ornamentată, zimți înclinați spre stânga. Diametru: 24,2 mm. Greutate: 5,18 g⁵². Monetărie: Sankt Petersburg, С.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 31 de emisiuni, între anii 1859-1885. Tiraj cunoscut pentru anul 1859: 4.400.006 de exemplare⁵³.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica

Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Fedor Blum - ФБ. Circular, în afara cercului textul: ЧИСТАГО СЕРЕБРА 1 ЗОЛОТНИКЪ 5 ¼ ДОЛЕЙ *. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra coroana imperială. Central, valoarea nominală, 25 КОПѢКЪ, pe două rânduri. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc de un punct - • -, inițialele monetăriei, С.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Fedor Blum - ФБ întâlnim și inițialele altor meșteri: Mikhail Ivanov-МИ, Alexander Belozarov-АБ., Nikolay Iossa-НИ, Nikolay Follendorf-НФ, Dmitry Sabaneev-ДС și Apollon Grashof-АГ⁵⁴.

Monedele cu valoarea nominală de 25 copeici bătute în anii 1859 și 1860 prezintă o variantă. Sfântul Andrei de pe scutul central este reprezentat fără mantie, ca la celelalte emisiuni sau cu mantie⁵⁵.

Monede cu valoarea nominală de 25 de copeici cu acest design au fost bătute și în primii ani de domnie ai țarului Alexandru al III-lea.

50 kopeiki/1 poltina/1/2 ruble 1863, tip V⁵⁶

Metal-argint 868 ‰, cupru 132 ‰. Muchie inscripționată, СЕР. 83 1/3 ПРОБЫ 2 ЗОД . 41 7/25 ДОЛ. Diametru: 28,5 mm. Greutate: 10,36 g. Grosime: 1,94 mm⁵⁷. Monetărie: Sankt Petersburg, С.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 32 de emisiuni, dintre care șapte la

Varșovia, între anii 1859-1885. Tiraj cunoscut pentru anul 1863: 22.003 de exemplare⁵⁸.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Alexander Belozarov-АБ. Circular, în afara cercului textul: ЧИСТАГО СЕРЕБРА 2 ЗОЛОТНИКЪ 10 ½ ДОЛЕЙ *. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, ПОЛТИНА. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc de un punct, - • -, inițialele monetăriei, С.П.Б. Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Alexander Belozarov-АБ întâlnim și inițialele altor meșteri: Fedor Blum-ФБ, Mikhail Ivanov-МИ, Nikolay Iossa-НИ, Nikolay Follendorf-НФ, Dmitry Sabaneev-ДС și Apollon Grashof-АГ⁵⁹.

Monedele de 50 de copeici au mai multe variante: există mai multe deosebiri în designul vulturului, în anul 1860 și între anii 1873-1876, vulturul poate fi mai mare sau mai mic, iar coroana de pe revers este mai largă sau mai îngustă, pentru monedele bătute în anul 1859⁶⁰.

Deși monedele de 50 de copeici, tipul V, au avut un tiraj mic, în majoritatea anilor în care au fost bătute, considerăm că au ajuns și au circulat și în Basarabia deoarece perioada în care au fost bătute, 1859-1885, este relativ mare .

Monede cu valoarea nominală de 50 de copeici cu acest design au fost bătute și în primii ani de domnie a țarului Alexandru al III-lea.

1 ruble 1867, tip V⁶¹

Metal-argint 868 ‰, cupru 132 ‰. Muchie inscripționată, СЕР. 83 1/3 ПРОБЫ 4 ЗОЛ. 82 14/25 ДОЛИ. Diametru: 35,5 mm. Greutate: 20,73 g. Grosime: 2,3 mm⁶². Monetărie: Sankt Petersburg, С.П.Б. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 31 de emisiuni, dintre care șase la Varșovia,

între anii 1859 și 1885. Tiraj total cunoscut pentru anul 1867: 425.040 de exemplare⁶³.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*. Circular, în afara cercului textul: *ЧИСТАГО СЕРЕБРА 4 ЗОЛОТНИКА 21 ДОЛЯ* *. Cerc perlat exterior.

Revers: circular o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *РУБЛЬ*. Dedesubt, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc de un punct, - • -, inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI* întâlnim și inițialele altor meșteri: Fedor Blum-*ФБ*, Mikhail Ivanov-*МИ*, Nikolay Follendorf-*НФ*, Dmitry Sabaneev-*ДС* și Apollon Grashof-*АГ*.

Monede cu valoarea nominală de 50 de copeici cu acest design au fost bătute și în primii ani de domnie ai țarului Alexandru al III-lea.

5 ruble 1870, tip IV⁶⁴

Metal-aur 917 ‰ cupru 83 ‰. Muchie punctată.

Diametru: 22,6 mm. Greutate: 6,54 g.⁶⁵. Monetărie: Sankt Petersburg, *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1859. Au fost bătute 31 de emisiuni, între anii 1859-1885. Tiraj total cunoscut: 5.000.005 de exemplare⁶⁶.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia,

Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular textul: *ЧИСТАГО ЗОЛОТА 1 ЗОЛОТНИКЪ 39 ДОЛЕЙ* *. În interiorul cercului, pe două rânduri, valoarea nominală: **5* РУБЛЕЙ*. Sub valoarea nominală o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc de un punct, - • -, anul emisiunii, 1870 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI* întâlnim și inițialele altor meșteri: Pavel Follendorf-*ПФ*, Nikolay Follendorf-*НФ*, Dmitry Sabaneev-*ДС*, Apollon Grashof-*АГ*, Mikhail Ivanov-*МИ*, Aggey Svechin-*АС* și Sergey Shostak-*СШ*.

Monedele cu valoarea nominală de 5 ruble nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În încercarea de a moderniza Imperiul și de a-l adapta la noile realități, țarul Alexandru al II-lea inițiază adoptarea unor reforme.

Unele legi adoptate în Imperiu sunt aplicate cu întârziere în Basarabia. Reforma agrară din anul 1861 este aplicată în Basarabia în anul 1869. *Regulamentul privind relațiile țăranilor din regiunea Basarabia*, promulgat de țarul Alexandru al II-lea la data de 14 iulie 1868, avea la bază principiile generale ale Regulamentului din februarie 1861 dar și particularitățile locale, fiind structurat în patru capitole și 118 articole⁶⁷. Țăranii din Basarabia sunt împroprietăriți în funcție de zonă, fertilitatea solului și densitatea populației, cu suprafețe între 8 și 13,5 desetine.

Cele mai mari loturi le-au primit țăranii din județul Bender, între 10,5 și 11,5 desetine și din județul Akkerman, 13,5 desetine, iar cele mai mici loturi țăranii din județul Hotin, între 8 și 8,5 desetine. Țăranii erau împroprietăriți în urma unei înțelegeri mutuale cu proprietarii și puteau solicita la administrația locală un lot suplimentar care putea fi acordat în următorii cinci ani. Puteau intra în proprietatea țăranilor: terenurile arabile, grădinile, livezile, prisăcile, vadurile de adăpare, țarcurile pentru vite, spațiile dintre casele țăranilor ș.a. Proprietarii primeau prețul pământului în muncă sau în bani, suma fiind diferită în funcție de județ, de la 2,50 ruble în județul Hotin la 1,20 ruble în județul Akkerman, pentru o desetină pe an. Termenul de răscumpărare era de 20 de ani, iar termenele de achitare a dării în bani erau 1 aprilie și 1 octombrie.

Zemstvele au fost introduse în Rusia în 1864 și în Basarabia în 1869. Consiliul zemstvei guberniale se convoca odată pe an și era format dintr-un președinte, confirmat de ministrul de interne și patru sau șase membri. Consiliul zemstvei județene era ales pentru trei ani, avea activitate continuă și era format dintr-un președinte, un vicepreședinte și doi sau patru membri aleși dintre consilierii adunării de zemstvă⁶⁸. Prin acest sistem se introducea o oarecare autonomie comunală, județeană și provincială. Orașele, județele și guberniile puteau să-și aleagă consiliile comunale, județene sau provinciale prin vot cențitar din rândul nobililor, orașenilor și țăranilor. Zemstvele⁶⁹ se ocupau de problemele administrative și gospodărești locale: aprovizionarea populației, asistența socială, sănătatea publică, serviciul veterinar, învățământul public ș.a. Deși nu erau instituții

ale statului se aflau sub controlul guvernului, pentru rezolvarea unor probleme fiind necesară aprobarea guvernatorului sau a ministrului de interne. Nu erau finanțate de stat și își acopereau cheltuielile prin colectarea unor taxe și impozite locale cum ar fi impozitul pe veniturile întreprinderilor industriale și comerciale sau taxele pentru averea mobilă sau imobilă.

Reforma judecătorească din anul 1864 este pusă în aplicare în Basarabia în anul 1869. În noiembrie 1869, la propunerea ministrului de justiție, țarul Alexandru al II-lea semnează decretul de înființare a noilor instanțe judecătorești din Basarabia, Judecătoria de pace, ce va funcționa din ianuarie 1870⁷⁰. Judecătorul de pace era ales de adunările de zemstve județene, trebuia să aibă cel puțin 25 de ani, studii superioare sau practică în domeniu de trei ani și avere mobilă sau imobiliară. El judeca în special cauze civile urmărind împăcarea părților. Era mijlocitor între cei aflați în conflict și lua decizii pe baza datelor puse la dispoziție de cele două părți. Când intra în funcție primeau un lanț de aur cu stema Imperiului, pe care îl purtau în timpul ședințelor de judecată, și o ștampilă specială. Judecătoria de plasă se alegea anual la adunarea de plasă fiind formată din 4-12 judecători care țineau ședințe o dată la două săptămâni, de obicei duminica și soluționau contravențiile săvârșite de țărani din plasa respectivă și litigiile care nu depășeau suma de 100 de ruble. Judecătoria de ținut/ județeană dezbată problemele juridice ale tuturor claselor sociale din județ și era alcătuită din trei membri care luau decizii cu majoritate de voturi. Această instituție cerceta dosare penale și de urmărire penală, reclamații ale persoanelor civile către visteria statului și ale visteriei către persoane civile și dosare civile. Astfel, sunt create instituții de judecată unice, fără diferențe în funcție de origine și statut social. Procedura juridică era publică. Este introdusă instituția avocaturii și curtea de jurați. Procesele se desfășurau în limba rusă, iar cele câteva posturi de traducători ce existau la Judecătoria din Chișinău au fost desființate.

După anul 1870 reformele sunt aplicate simultan în toate provinciile Imperiului. În anul 1870 sunt desființate pedepsele corporale. În anul 1871 este adoptată legea de organizare a orașelor, prin care erau create organe electiv alese de orașeni: dume, organe deliberative și uprave, organe executive⁷¹. Cele două instituții se ocupau cu: gospodărirea și aprovizionarea orașelor, amenajarea piețelor și târgurilor, întreținerea spitalelor și a școlilor, dezvoltarea comerțului și a industriei locale, deschiderea de teatre, biblioteci, muzee ș.a. În anul 1874 este reorganizat serviciul militar după model german introducându-se și în Basarabia serviciului militar obligatoriu de șase ani⁷².

În a doua jumătate a secolului al XIX –lea sunt înființate în Basarabia și primele instituții financiare de credit. Prima bancă, Banca Colonială a fost înființată la Bolgrad în anul 1864. Prin decizia imperială din 18 octombrie 1871 la Chișinău este înființată *Banca Comercială/Кишиневский Ком-мерческий Банк*, cu un capital de 1.000.000 de ruble format prin emiterea a 4000 de acțiuni în valoare de 250 de ruble fiecare, conform deciziei *Adunării generale a acționarilor*, decizie confirmată de Ministerul de Finanțe. Fondatorii Băncii

au fost: negustorii de gilda întâi din Chișinău, Abram Grivberg și Constantin Cerbadjoglu, negustorii de gilda a doua Ivan Sinadino și Victor Sinadino, funcționarul de clasa a VI-a Ioan Cristi, funcționarii de clasa a VIII-a Constantin Dunca, M.Râșcanu-Derojinski, funcționarul de clasa a IX-a Chiriac Leonard, nobilul Constantin Leonardo, moșierul Constantin Adriopulo, consilierul comercial Feodor Rodokonaki și cetățeanul de onoare Pericl Rodokonaki⁷³. La 15 martie 1872 este inaugurată *Banca Socială a orașului Chișinău /Общественный Банк города Кишинева*, pe baza deciziei Senatului Guvernant. Banca desfășura următoarele operațiuni: constituia depozite, primea cambii, acorda împrumuturi, cumpăra și vindea pe cont propriu sau la cererea unor persoane a hârtiilor de valoare ce aveau garanția statului sau a societăților orașenești. Din veniturile băncii 10-20% rămâne la dispoziția administrației pentru constituirea capitalului de rezervă și pentru cheltuielile curente, iar din suma rămasă ½ era transferat la veniturile orașului, ¼ era pentru acte de binefacere și educație și ¼ era inclus în capitalul de bază al băncii⁷⁴.

Prin aplicarea acestor reforme în Basarabia se urmărea eficientizarea funcționării instituțiilor statului, dar și intensificarea procesului de integrare a acestei provincii în cadrul Imperiului și familiarizarea populației cu instituțiile și spiritul Rusiei.

În anul 1867 designul monedelor de cupru a fost schimbat. Monedele de ¼ și ½ copeici au un alt model de monogramă, iar monedele de 1, 2, 3, și 5 copeici au un design care va fi folosit o perioadă foarte îndelungată, jumătate de secol, până la revoluția din anul 1917. Titlul monedelor de cupru rămâne, până în anul 1867, același, dintr-un pud fiind bătute 32 de ruble pentru ca, după anul 1867, dintr-un pud să fie bătute 50 de ruble⁷⁵. Greutatea unei copeici scade de la 5 grame la 3,2 grame, după 1867.

1/4 kopek 1867, tip V⁷⁶

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 13,2 mm. Greutate: 0,82 g⁷⁷. Monetărie: Ecaterinburg, E.M. Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 19 emisiuni, între anii 1867-1881. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise în anul 1867: 83.200 de exemplare⁷⁸.

Avers: deasupra, coroana imperială susținută de două panglici. Dedesubt, monograma țarului Alexandru II, A II. Circular, în stânga și în dreapta, câte o ramură de măslin și de stejar.

Revers: deasupra, pe două rânduri, valoarea nominală *1/4*КОПѢЙКИ. Sub valoarea nominală, o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc, milesimul,

1867 și inițialele monetăriei, *E.M.*

Aceste monede nu au imprimat inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute două tipuri monetare, atât tipul IV cât și tipul V. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *EM.* Între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1871 și 1876-1881 monede cu valoarea nominală de $\frac{1}{4}$ copeici au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante, diferența fiind dată de inițialele monetăriei.

În anul 1877 toate monetăriile, cu excepția Monetăriei Sankt Petersburg, au fost închise. Toate echipa-mentele celorlalte monetării au fost transferate la Monetăria Sankt Petersburg, iar această monetărie va fi singura din Imperiu care va bate monede între anii 1877-1917.

1/2 kopek 1872, tip V⁷⁹

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 16,3 mm. Greutate: 1,64 g. Grosime: 1,2 mm⁸⁰. Monetărie: Ecaterinburg, *E.M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 20 de emisiuni, între anii 1867-1881. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise în anul 1872: 365.000 de exemplare⁸¹.

Avers: deasupra, coroana imperială susținută de două panglici. Dedesubt, monograma țarului Alexandru II, *A II.* Circular, în stânga și în dreapta, câte o ramură de măslin și de stejar.

Revers: deasupra, pe două rânduri, valoarea nominală **1/2*КОПѢЙКИ*. Sub valoarea nominală o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc, milesimal, *1872* și inițialele monetăriei, *EM.*

Aceste monede nu au imprimat inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute două tipuri monetare, atât tipul IV cât și tipul V. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *E.M.* Între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1871 și 1876-1881 monede cu valoarea nominală de $\frac{1}{2}$ copeici au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante, diferența fiind dată de inițialele monetăriei.

1 kopeika 1867, tip VII⁸²

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 21,6 mm. Greutate: 3,28 g. Grosime: 1,5 mm⁸³. Monetărie: Ecaterinburg, *E.M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 56 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj pentru monedele emise în anul 1867: necunoscut.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană

imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. Circular, în afara cercului, în interiorul a două cartușe ornamentate la capete, textul: *МѢДНАЯ РОССІЙСКАЯ МОНЕТА*, *MONEDĂ RUSĂ DE CUPRU / ОДНА КОПѢЙКА / О СОРЕЙКА*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, sus, textul imprimat în adâncime, *1867 ГОДА / ANUL 1867*, iar dedesubt o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Central, în interiorul unui cerc perlat, valoarea nominală, ** 1 * КОПѢЙКА*. Valoarea 1 este încadrată de distanțiere, două stele cu cinci colțuri. Sub valoarea nominală, o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc și inițialele monetăriei, *E.M.*

Aceste monede nu au imprimat inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute două tipuri monetare, atât tipul VI cât și tipul VII. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *EM.* Între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1870 și 1876-1917 monede cu valoarea nominală de 1 copeica au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante, diferența fiind dată de inițialele monetăriei.

Monedele de 1 copeica bătute între anii 1915-1917 nu au imprimat, pe revers, inițialele monetăriei.

2 kopeiki 1872, tip VI⁸⁴

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 24,6 mm. Greutate: 6,56 g. Grosime: 1,8 mm⁸⁵. Monetărie: Ecaterinburg, *E.M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 56 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj total cunoscut pentru

monedele emise la monetăria Ecaterinburg în anul 1872: 12.733.750 de exemplare⁸⁶.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. Circular, în afara cercului, în interiorul a două cartușe ornamentate la capete, textul: *МѢДНАЯ РОССІЙСКАЯ МОНЕТА, MONEDĂ RUSĂ DE CUPRU / ДВѢ КОПѢЙКИ, DOUĂ COPEICI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, sus, textul imprimat în adâncime, *1872 ГОДА / ANUL 1872*, iar dedesubt o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Central, în interiorul unui cerc perlat, valoarea nominală, * 2 * *КОПѢЙКИ*. Valoarea 2 este încadrată de distanțiere, două stele cu cinci colțuri. Sub valoarea nominală o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc și inițialele monetăriei, *E.M.*

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute doua tipuri monetare, atât tipul V cât și tipul VI. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *EM*. Între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1870 și 1876-1917 monede cu valoarea nominală de 2 copeici au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante.

Monedele de 2 copeici bătute între anii 1915-1917 nu au imprimate, pe revers, inițialele monetăriei.

3 kopeiki 1867, tip III⁸⁷

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 28 mm. Greutate: 9,8 g. Grosime: 1,96 mm⁸⁸. Monetărie: Sankt Petersburg, *C.P.B.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 50 emisiuni, între anii: 1867-1917. Tiraj pentru monedele emise la Monetăria Sankt Petersburg în anul 1867: necunoscut.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe

călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. Circular, în afara cercului, în interiorul a două cartușe ornamentate la capete, textul: *МѢДНАЯ РОССІЙСКАЯ МОНЕТА, MONEDĂ RUSĂ DE CUPRU / ТРИ КОПѢЙКИ, TREI COPEICI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, sus, textul imprimat în adâncime, *1867 ГОДА / ANUL 1867*, iar dedesubt o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Central, în interiorul unui cerc perlat, valoarea nominală, * 3 * *КОПѢЙКИ*. Valoarea 3 este încadrată de distanțiere, două stele cu cinci colțuri. Sub valoarea nominală o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc și inițialele monetăriei, *C.P.B.*

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute două tipuri monetare, atât tipul II cât și tipul III. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *E.M.*, între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1870 și 1876-1917 monede cu valoarea nominală de 3 copeici au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante, diferența fiind dată de inițialele monetăriei.

Monedele de 3 copeici bătute între anii 1915-1917 nu au imprimate, pe revers, inițialele monetăriei.

5 kopeiki 1872, tip VII⁸⁹

Metal-cupru. Muchie zimțată. Diametru: 32,7 mm.

Greutate: 16,38 g. Grosime: 2,4 mm⁹⁰. Monetărie: Ecaterinburg, *E.M.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 24 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj total cunoscut pentru monedele emise la monetăria Ecaterinburg în anul 1872: 11.890.000 de exemplare⁹¹.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia,

Kiev, Finlanda. Circular, în afara cercului, în interiorul a două cartușe ornamentate la capete, textul: *МѢДНАЯ РОССІЙСКАЯ МОНЕТА, MONEDĂ RUSĂ DE CUPRU / ПЯТЬ КОПѢЕКЪ, CINCI COPEICI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, sus, textul imprimat în adâncime, *1872 ГОДА / ANUL 1872*, iar dedesubt o ghirlandă formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Central, în interiorul unui cerc perlat, valoarea nominală, * 5 * *КОПѢЕКЪ*. Valoarea 5 este încadrată de distanțiere, două stele cu cinci colțuri. Sub valoarea nominală o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc și inițialele monetăriei, *E.M.*

Aceste monede nu au imprimate inițialele numelui meșterului monetar. În anul 1867 sunt bătute două tipuri monetare, atât tipul VI cât și tipul VII. Monedele bătute la monetăria Ecaterinburg, *E.M.*, între anii 1867-1876 nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În anii 1867-1870, 1876-1881, 1911-1912 și 1916-1917 monede cu valoarea nominală de 5 copeici au fost bătute și la Monetăria Sankt Petersburg. Aceste monede ar putea fi considerate variante, diferența fiind dată de inițialele monetăriei.

Monedele de 5 copeici bătute între anii 1916-1917 nu au imprimate, pe revers, inițialele monetăriei.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea procesul de rusificare se intensifică prin intermediul funcționarilor ruși, veniți în număr mare din toate provinciile Imperiului dar și prin intermediul școlii. Funcționarii erau corupți și ostili autohtonilor. Învățământul în limba română este eliminat din școli prin ordinul curatorului Circumscripției de învățământ Odesa în ianuarie 1868. Liceele și gimnaziile de la Chișinău, Bălți, Hotin, Tighina, Bolgrad, Ismail și Cetatea Albă erau toate cu predare în limba rusă. Rusificarea prin intermediul școlii a dat rezultate la orașe unde o parte dintre autohtoni vor susține acest proces, însă la sate lipsa școlilor a făcut ca țărani să își pastreze tradițiile și obiceiurile. Elevii români erau persecutați de colegii lor ruși sau de profesori, care le ofereau informații denigratoare despre românii de dincolo de Prut. În administrație și biserică era interzisă limba română. Cartile în limba română erau interzise. La Biblioteca din Chișinău existau la sfârșitul secolului al XIX-lea 20.000 de volume însa nici unul nu era în limba română⁹². Nici o carte românească și nici un ziar românesc nu putea trece Prutul. Folosirea limbii române putea aduce chiar deportarea în Siberia sau închisoarea, fapt ce îi determină pe românii cu stare să evite folosirea limbii materne chiar și acasă, pentru a nu fi denunțați de servitori. Pentru a diminua procentul populației românești continuă procesul de colonizare. Românii erau încurajați să plece în Siberia sau în alte provincii ale Imperiului, în timp ce erau aduși în Basarabia ucrainieni, evrei, bulgari, germani sau alte populații care primeau pământ și beneficiau de mai multe drepturi decât autohtonii. Procesul de rusificare prin intermediul bisericii se intensifică după numirea ca episcop al Basarabiei a rusului Pavel Lebedev. El impune ca din 1873 toate registrele să fie întocmite în limba rusă, desființază catedra de limba română de la Seminarul din Chișinău și celelalte școli duhovnicești, închide tipografia eparhială și 336 de biserici românești, deportează pe toți preoții care nu au învățat limba rusă.

În același timp solicită toate cărțile bisericești tipărite în limba română cu caractere chirilice și le folosește pentru încălzirea palatului episcopal⁹³.

O parte din boierimea basarabeană este rusificată treptat. S-a urmarit atragerea acestei categorii prin acordarea unor titluri, privilegii, moșii sau prin angajarea în serviciul de stat a tinerilor care absolviseră instituții de învățământ ruse.

Cu toate măsurile dure de rusificare ministrul instrucțiunii publice constată, cu surprindere, în 1867, cu ocazia unei vizite în Basarabia, că limba și cultura rusă este puțin răspândită în această provincie, iar unirea Moldovei cu Muntenia este privită cu simpatie și speranță de basarabeni.

Împotriva politicii de rusificare s-a pronunțat o parte din boierimea românească din Basarabia. În 1862 boierul C. Cristi cere guvernatorului aprobarea să înființeze o tipografie românească. În 1863 Gh. Gore face demersuri pentru înființarea unui ziar moldovenesc, iar N. Casso și C. Cristi urmăresc înființarea unei reviste românești. Alte familii boierești nerusificate urmăresc înființarea unui partid pro-unionist, Partidul boieresc moldovenesc, au legături cu cei care vin din Principate la Chișinău pentru a primi sau trimite scrisori și se pronunță pentru unirea Basarabiei cu Principatele. În același timp, tineri basarabeni participă la pelerinajul de la mânăstirea Putna din 1871, la mormântul lui Ștefan cel Mare⁹⁴.

La 22 noiembrie 1873, la propunerea ministrului de interne, este desființat *Consiliul regional*, iar Basarabia, după 61 de ani în care a deținut statutul de regiune, devine gubernie rusească. Propunerea este susținută de *Consiliul de stat* și aprobată de țarul Alexandru al II-lea, la 7 decembrie 1873⁹⁵.

Între anii 1867-1915 au fost bătute, în paralel cu monedele de cupru, monede de 5 copeici din argint. Aceste monede la fel ca și monedele de 10, 15 și 20 de copeici emise în perioadă 1867-1917 pot fi considerate variante deoarece păstrează designul monedelor cu aceeași valoare nominală bătute între anii 1860-1866, modificările fiind date de titlul argintului folosit, de dimensiune și de greutate.

5 kopeiki 1867, tip VII⁹⁶

Metal-argint 500 ‰, cupru 500 ‰. Muchie zimțată. Diametru: 15,1 mm. Greutate: 0,9 g. Grosime: 0,57 mm⁹⁷. Monetărie: Sankt Petersburg/ Санкт-Петербург - *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 51 de emisiuni, între anii 1867-1915. Tiraj total cunoscut pentru anul 1867: 180.025 de exemplare⁹⁸.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două

capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o cunună formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *5* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. Valoarea 5 este încadrată de două distanțiere, stele cu câte șase raze. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --:•-- , anul emisiunii, 1867 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*, (1848-1877) întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Follendorf-*HΦ* (1864-1882), Dimitri Sabaniev (1882-1883)-*ДС*, Appolon Gragov (1883-1899)-*АГ*, Elikum Babayontz (1899-1913)-*ЭБ*, Felix Zaleman (1899-1901)-*ФЗ*, Alexander Retko (1901-1905)-*АР*, Victor Smirnov (1913-1917)-*BC*⁹⁹.

Tirajul mic al emisiunii din anul 1867 ne determină să credem că în Basarabia au ajuns foarte puține piese cu acest milesim, însă având în vedere perioada mare în care a fost bătut acest tip monetar, 1867-1915, credem că moneda de argint cu valoarea nominală de 5 copeici a fost folosită intens în tranzacțiile comerciale mărunte și în această zonă.

Emisiunile bătute în anii: 1877, 1878, 1883, 1899, 1901 și 1913 au o variantă, pe avers sunt imprimate, alternativ, inițialele a doi meșteri monetari, iar în anul 1907 și anii 1894-1896 nu a fost bătută nicio emisiune. Emisiunea bătută în anul 1915 nu are, pe revers, inițialele monetăriei.

10 kopeiki 1875, tip VII¹⁰⁰

Metal-argint 500 ‰, cupru 500 ‰. Muchie zimțată. Diametru: 17,5 mm. Greutate: 1,8 g. Grosime: 1,1¹⁰¹. Monetărie: Sankt Petersburg/ Санкт-Петербург - *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 57 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj total cunoscut pentru anul 1875: 3.590.003 exemplare¹⁰².

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două

capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o cunună formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *10* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizon-tală ornamentală întreruptă la mijloc --:•-- , anul emisiunii, 1875 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay lossa-*HI*, (1848-1877) întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Follendorf-*HΦ* (1864-1882), Dimitri Sabaniev (1882-1883)-*ДС*, Appolon Gragov (1883-1899)-*АГ*, Elikum Babayontz (1899-1913)-*ЭБ*, Felix Zaleman (1899-1901)-*ФЗ*, Alexander Retko (1901-1905)-*АР*, Victor Smirnov (1913-1917)-*BC*.

Emisiunile bătute în anii: 1877, 1878, 1883, 1899, 1901 și 1913 au o variantă, pe avers sunt imprimate, alternativ, inițialele a doi meșteri monetari, iar în anul 1892 nu a fost bătută nicio emisiune.

15 kopeiki 1880, tip II¹⁰³

Metal-argint 500 ‰, cupru 500 ‰. Muchie zimțată. Diametru: 19,5 mm. Greutate: 2,7 g. Grosime: 1,3¹⁰⁴. Monetărie: Sankt Petersburg/ Санкт-Петербург - *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 55 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj total cunoscut pentru anul 1880: 11.665.008 exemplare¹⁰⁵.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o sulită în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia,

Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei inițialele meșterului monetar Nikolay Follendorf-*НФ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o cunună formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra, coroana imperială. Central, valoarea nominală, *15* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul emisiunii, 1880 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay Follendorf-*НФ* (1864-1882) întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Iossa-*ИИ*, (1848-1877), Dimitri Sabaniev (1882-1883)-*ДС*, Appolon Grasgov (1883-1899)-*АГ*, Elikum Babayontz (1899-1913)-*ЭБ*, Felix Zaleman (1899-1901)-*ФЗ*, Alexander Retko (1901-1905)-*АР*, Victor Smirnov (1913-1917)-*ВС*.

Emisiunile bătute în anii: 1877, 1882, 1883, 1899, 1901, 1912, 1913 și 1916 au o variantă, pe avers sunt imprimate, alternativ, inițialele a doi meșteri monetari, iar în anul 1892, 1894, 1895 și 1910 nu a fost bătută nicio emisiune. Emisiunile bătute între anii 1915-1917 nu au, pe revers, inițialele monetăriei.

20 kopeiki 1867, tip V¹⁰⁶

Metal-argint 500 %, cupru 500 %. Muchie zimțată . Diametru: 22 mm. Greutate: 3,6 g. Grosime: 1,2 mm¹⁰⁷. Monetărie: Sankt Petersburg/ Санкт-Петербург - *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1867. Au fost bătute 49 de emisiuni, între anii 1867-1917. Tiraj cunoscut pentru emisiunea anului 1867: 15.335.071 de exemplare¹⁰⁸.

Avers: central, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei devenită stema Imperiului, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei, inițialele meșterului monetar Nikolay Iossa-*ИИ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular, o cunună formată din ramuri de măslin și de stejar legate cu o panglică. Deasupra coroana imperială. Central, valoarea nominală, *20* КОПѢЕКЪ, pe două rânduri. După valoarea nominală, sub o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc --••-- , anul

emisiunii, 1867 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay Iossa/Николай Иосса (1848-1877) întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Follendorf /Николай Фоллендорф (1864-1882)-*НФ*, Dimitri Sabaniev/Дмитрий Саба-неев (1882-1883)-*ДС*, Appolon Grasgov/Аполлон Грас-гор (1883-1899)-*АГ*, Elikum Babayontz/Эликум Баба-янц (1899-1913)-*ЭБ*, Felix Zaleman/Феликс Залеман (1899-1901)-*ФЗ*, Alexander Retko/Александр Редько (1901-1905)-*АР*, Victor Smirnov/Виктор Смирнов (1913-1917)-*ВС*.

Emisiunile bătute în anii: 1877, 1878, 1883, 1901, 1912 și 1913 au o variantă, pe avers sunt imprimate, alternativ, inițialele a doi meșteri monetari, iar în anul 1892 și între anii 1894-1900 nu a fost bătută nicio emisiune. Emisiunile bătute între anii 1915-1917 nu au, pe revers, inițialele monetăriei.

Monedele de aur cu valoarea nominală de trei ruble au fost bătute pentru prima oară în Imperiu în anul 1869. Cu aceeași valoare nominală au mai fost bătute monede de platină, în timpul țarului Nicolae I.

3 ruble 1870, tip II¹⁰⁹

Metal-aur 917 %, cupru 83 %. Muchie punctată. Diametru: 19,7 mm. Greutate: 3,93 g¹¹⁰. Monetărie: Sankt Petersburg, *С.П.Б.* Fețe amplasate medalistic. Intrată în circulație în anul 1869. Au fost bătute 17 emisiuni, între anii 1869 și 1885. Tiraj total cunoscut pentru anul 1870: 200.005 de exemplare¹¹¹.

Avers: central, într-un cerc, stema Imperiului, vulturul cu două capete încoronate cu o coroană imperială deasupra, cele trei coroane fiind susținute de panglica Ordinului Sfântului Andrei. Vulturul are imprimat pe piept un scut unde este reprezentat Sfântul Gheorghe călare, cu o suliță în mână, ucigând balaurul, iar în gheare are sceptrul și globul crucifer. Scutul central de pe pieptul vulturului, stema Moscovei, este înconjurat de lanțul Ordinului Sfântului Andrei. Pe aripile vulturului sunt imprimate opt scuturi cu steme ale unor regate sau ducate integrate Imperiului: Kazan, Astrakhan, Siberia, Polonia, Taurica, Georgia, Kiev, Finlanda. În stânga și în dreapta stemei, inițialele meșterului monetar Nikolay Iossa /Николай Иосса-*ИИ*. Cerc perlat exterior.

Revers: circular textul: ЧИСТАГО ЗОЛОТА 81 ДОЛЯ *. În interiorul cercului, pe două rânduri, valoarea nominală, *3* РУБЛЯ. Sub valoarea nominală, o linie orizontală ornamentală întreruptă la mijloc de un punct, - • -, anul emisiunii, 1870 și dedesubt inițialele monetăriei, *С.П.Б.* Cerc perlat exterior.

Alături de inițialele meșterului monetar Nikolay Iossa-

HI întâlnim și inițialele altor meșteri: Nikolay Follendorf-*HΦ*, Dmitry Sabaneev-*ДC* și Apollon Grashof-*AГ*. Aceste monede nu au diferențe de design ce ar putea fi considerate variante.

În ceea ce privește relațiile internaționale, Congresul de pace de la Paris din 1856 stabilește o nouă ordine europeană, însă după doar trei ani încep o nouă serie de modificări în statutul marilor puteri. Are loc un conflict între Austria și Franța în contextul procesului de unificare a Italiei. Prusia înfrânge Austria și Franța și devine putere dominantă în Europa Centrală după unificare. Anglia nu se mai implică în Europa pentru restabilirea echilibrului, preferând să se concentreze asupra problemei irlandeze. Se constituie Alianța celor trei împărați din Prusia, Austria și Rusia pentru a izola Franța. Franța încurajează aspirațiile naționale din Balcani și Polonia. Rusia reia ideea panslavismului, pentru a-și recăștiga influența în Balcani.

Poziția favorabilă a Imperiului țarist față de mișcările naționale din Balcani, dorința acestuia de a recupera teritoriile pierdute în 1856 și de a recăpăta supremația în Marea Neagră, determină declanșarea unei noi faze a Crizei Orientale.

O nouă criză balcanică are loc în anii 1875-1876, pe fondul slăbirii Imperiului otoman, care își exercită doar formal suzeranitatea asupra unor provincii, și a crizei financiare majore generată și de seceta și foametea din Anatolia. Datorită creșterii taxelor izbucnește o revoltă a creștinilor ortodocși în Bosnia și Herzegovina. În aceste condiții, Serbia și Muntenegru declară război Turciei, iar bulgarii declanșează o revoltă, slab pregătită și cer independența. Pentru a restabili ordinea, Turcia folosește trupele neregulate ale bașibuzucilor care masacrează un număr mare de bulgari fără a face diferența dintre rebeli și țărani pașnici, fapt care este condamnat ferm de către comunitatea diplomatică, presa și opinia publică europeană, solicitându-se retragerea administrației otomane din Bulgaria. Datorită inflexibilității Turciei la Conferința Marilor puteri de la Constantinopol este semnată Convenția de la Londra prin care se cerea introducerea în Imperiu otoman a reformelor promise și acordarea de drepturi egale minorităților din Imperiu. Turcia, invocând Tratatul de la Paris, respinge propunerile Marilor Puteri.

Rusia urmărea participarea la război datorită dorinței guvernului de a se implica în eliberarea slavilor din Balcani, curentul panslavist fiind din ce în ce mai popular, pentru a demonstra că nu mai este o putere secundară în lume dar și din dorința de a se prezenta, pe plan intern, ca o societate unită în jurul țarului, în condițiile în care reformele social-politice modernizatoare adoptate de țarul Alexandru al II-lea au determinat un curent contestatar, în special din partea anarhiștilor și a socialiștilor.

Armata țaristă concentrată în Basarabia număra 200.000 de soldați, era condusă de Marele Duce Nicolae Nicolaevici. Acesta sosește la Chișinău la 23 noiembrie 1876 și își stabilește Statul Major în zona Catedralei¹¹².

În condițiile în care conflictul nu mai poate fi evitat, țarul Alexandru al II-lea își anunță vizita la Chișinău pentru 11 aprilie 1877 (țarul a stat la Chișinău opt

zile, a vizitat mai multe instituții de învățământ, fiind impresionat de calitatea corpului didactic și de elevi, iar pe 17 aprilie și-a sărbătorit ziua de naștere, prilej cu care nobilimea din Basarabia i-a oferit o recepție în sala Adunării Nobiliare)¹¹³. În dimineața zilei de 12 aprilie, țarul semnează Înaltul Manifest de declarare a războiului împotriva Turciei, merge la Catedrală unde asistă la slujba oficiată de episcopul Chișinăului, Pavel Lebedev, iar apoi merge în mijlocul trupelor unde, după citirea Manifestului, se roagă pentru victorie și inspectează trupele rusești și batalioanele de voluntari bulgari¹¹⁴.

Trupele rusești primesc acordul să treacă pe teritoriul României, trec pe un pod plutitor Dunărea, pe la Zimnicea și înaintează spre Balcani. Turcia bombardează orașele românești de la Dunăre. România își proclamă independența, la 9 mai 1877¹¹⁵. În condițiile înfrângerii armatei rusești la Plevna se cere intervenția armatei române. După cucerirea redutelor din jurul Plevnei se hotărăște asediul cetății. Încercarea de rupere a încercuirii, în condițiile în care turcii pierduseră rutele de apro-vizionare, eșuează și Osman Pașa se predă colonelului bârlădean Mihail Cristodulo Cedrchez. La presiunile Angliei, Imperiul țarist acceptă armistițiul propus de Imperiul otoman și impune Turciei, Tratatul de la San Stefano prin care România, Serbia și Muntenegru devin independente, iar Bulgaria devine autonomă sub protecția Rusiei. Tratatul este modificat la Berlin unde Marile Puteri, îngrijorate de creșterea puterii Rusiei în zonă micșorează teritoriul Principatului Bulgaria. Rusia anexează Dobrogea de Nord și o cedează României în schimbul Sudului Basarabiei¹¹⁶, încalcând astfel prevederile Convenției româno-ruse din aprilie 1877.

La 9 octombrie 1878 guvernatorul Basarabiei, Șebeko trimite o telegramă țarului în care raportează că Basarabia românească nu mai există, cele trei județe, Cahul, Ismail și Bolgrad, fiind declarate ca aparținând Imperiului¹¹⁷.

În perioada avută în vedere în acest capitol, practic perioada domniei țarului Alexandrei al II-lea (1855-1881), circulația monetară din Basarabia a fost identică cu circulația monetară din celelalte provincii ale Imperiului, datorită integrării economice, financiare și monetare impusă de administrația țaristă. În acest timp au loc o serie de modificări în designul monedelor, cea mai importantă fiind schimbarea unor detalii din stema Imperiului dar și în ce privește diametrul, greutatea (în special la monedele de cupru, greutatea unei monede de 1 copeica ajungând, de la 5 grame, la 3,2 grame), titlul (la monedele mărunte de argint titlul scade de la 868 ‰ la 750 ‰, în anul 1860 și la 500 ‰, în anul 1867) și denumirea unor monede (se impun denumirile de ¼ și ½ copeica). De asemenea, este reluată baterea monedei de 15 copeici, este emisă pentru prima dată o monedă de aur cu valoarea nominală de 3 ruble, iar după 1877 singura monetărie care funcționează pe teritoriul Imperiului este Monetăria Sankt Petersburg.

Note:

1. http://istoria.md/articol/31/Tratatul_de_la_Paris,_1856
2. [http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Congresul_de_la_Paris_\(1856\)](http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Congresul_de_la_Paris_(1856))
3. https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Ruso-Turc_

- (1877E2% 80%931878)
4. http://istoria.md/articol/438/Organizarea_Basarabiei_Administra%C5%A3ia
 5. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1855/polushka
 6. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-polushka-1855-1867/?tid=44311>
 7. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1855/polushka
 8. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,4/nid,33/types.html>
 9. https://colnect.com/ro/coins/coin/86486-%C2%BD_Kopek_Denezhka_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 10. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-denezhka-1855-1867/?tid=44294>
 11. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1856/denejka
 12. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,4/nid,55/types.html>
 13. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1862/1_kopejka
 14. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-kopek-1855-1867/?tid=40321>
 15. <https://en.numista.com/catalogue/pieces95160.html>
 16. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,4/nid,55/types.html>
 17. https://colnect.com/ro/coins/coin/20-2_Kopeks_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 18. <https://en.numista.com/catalogue/pieces15689.html>
 19. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1859/2_kopejki
 20. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lesser_Coat_of_Arms_of_Russian_Empire_2.png
 21. https://colnect.com/ro/coins/coin/31-3_Kopeks_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 22. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-3-kopeks-1859-1867/?tid=44267>
 23. <https://en.numista.com/catalogue/pieces25900.html>
 24. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lesser_Coat_of_Arms_of_Russian_Empire_2.png
 25. https://colnect.com/ro/coins/coin/41-5_Kopeks_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 26. <https://en.numista.com/catalogue/pieces21240.html>
 27. <https://en.numista.com/catalogue/pieces21241.html>
 28. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lesser_Coat_of_Arms_of_Russian_Empire_2.png
 29. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1863/5_kopeek_ag
 30. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-5-kopeks-1832-1858/?tid=43608>
 31. <https://fr.numista.com/catalogue/pieces80845.html>
 32. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26893.html>
 33. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,5/nid,34/types.html>
 34. <https://en.numista.com/catalogue/pieces21341.html>
 35. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1861/10_kopeek
 36. <https://fr.numista.com/catalogue/pieces21341.html>
 37. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lesser_Coat_of_Arms_of_Russian_Empire_2.png
 38. <https://en.numista.com/catalogue/pieces21341.html>
 39. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,5/nid,29/types.html>
 40. <https://en.numista.com/catalogue/pieces22182.html>
 41. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-15-kopeks-1860-1866/?tid=44102>
 42. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1865/15_kopeek
 43. https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Lesser_Coat_of_Arms_of_Russian_Empire_2.png
 44. <https://en.numista.com/catalogue/pieces21341.html>
 45. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,5/nid,28/types.html>
 46. https://colnect.com/ro/coins/coin/31085-20_Kopeks_redesigned_arms-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 47. <https://en.numista.com/catalogue/pieces16990.html>
 48. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1860/20_kopeek
 49. <https://en.numista.com/catalogue/pieces16990.html>
 50. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,5/nid,27/types.html>
 51. https://colnect.com/ro/coins/coin/85-25_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91_Redesigned_Arms-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 52. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-25-kopeks-1859-1885/?tid=40071>
 53. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1859/25_kopeek
 54. <https://en.numista.com/catalogue/pieces16510.html>
 55. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,18/mid,5/nid,25/types.html>
 56. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1863/50_kopeek
 57. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-poltina-1859-1885/?tid=42022>
 58. https://colnect.com/ro/coins/coin/94-50_Kopeks_1_Poltina-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 59. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26855.html>
 60. <https://www.m-dv.ru/monety-rossii-1700-1917/kid,17/mid,5/nid,24/types.html>
 61. http://99-kopeek.ru/catalog/nikolay_1/1854/1_rubl
 62. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-ruble-1859-1885/?tid=40139>
 63. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1867/1_rubl
 64. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-5-rubles-1859-1885/?tid=40297>
 65. http://99-kopeek.ru/catalog/nikolay_1/1846/5_rub
 66. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26864.html>
 67. https://www.academia.edu/17338673/Full_Text_BASARABIA_%C3%8EN_EPOCA_MODERN%C4%82_1812-1918._.INSTITU%C5%A2II_REGULAMENTE_TERMENI
 68. Valentin Tomuleț, *Basarabia în epoca modernă (1812-1918) (Instituții, regulamente, termene)*, vol I, CEP USM, Chișinău, 2012, p. 368.
 69. <http://www.moldovenii.md/md/section/700/content/7172>
 70. https://www.academia.edu/17338673/Full_Text_BASARABIA_%C3%8EN_EPOCA_MODERN%C4%82_1812-1918._.INSTITU%C5%A2II_REGULAMENTE_TERMENI
 71. <http://www.moldovenii.md/md/section/700/content/7172>
 72. http://istoria.md/articol/438/Organizarea_Basarabiei_Administra%C5%A3ia
 73. Valentin Tomuleț, *op. cit.*, p. 132.
 74. *Ibidem*, p. 134.
 75. Ana Boldureanu, Eugen Nicolae, *Moneda în Republica Moldova*, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” (Institut, Chișinău, 2015, p. 306.
 76. https://colnect.com/ro/coins/coin/28952-%C2%BC_Kopek_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 77. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-4-kopek-1867-1881/?tid=44374>
 78. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1867/025_kopeyki
 79. https://colnect.com/ro/coins/coin/32401-%C2%BD_Kopek_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 80. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1872/05_kopeyki
 81. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-2-kopek-1867-1881/?tid=44364>
 82. https://colnect.com/ro/coins/coin/18645-1_Kopek_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 83. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-1-kopek-1867-1917/?tid=24202>
 84. https://colnect.com/ro/coins/coin/18648-2_Kopeks_EM-1855~_1881_-_Alexandru_al_II-lea-Imperiul_Rus
 85. <https://en.numista.com/catalogue/pieces3020.html>
 86. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1872/2_kopejki
 87. https://colnect.com/ro/coins/coin/18649-3_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1867~1914_-_Alexandru_II_Alexandru_III_Nicolaie_II-Imperiul_Rus
 88. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-3-kopeks-1867-1917/?tid=24248>
 89. https://colnect.com/ro/coins/coin/18649-3_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1867~1914_-_Alexandru_II_Alexandru_III_Nicolaie_II-Imperiul_Rus
 90. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1872/5_kopeek_cu
 91. <https://en.numista.com/catalogue/pieces2665.html>
 92. <https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/cum-a-ajuns-basarabia-in-componenta-imperiului-rus>
 93. <https://istoriabasarabiei.wordpress.com/>
 94. *Ibidem*.
 95. https://www.academia.edu/17338673/Full_Text_BASARABIA_%C3%8EN_EPOCA_MODERN%C4%82_1812-1918._.INSTITU%C5%A2II_REGULAMENTE_TERMENI
 96. https://colnect.com/ro/coins/coin/18651-5_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1867~1914_-_Alexandru_II_Alexandru_III_Nicolaie_II-Imperiul_Rus
 97. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-5-kopeks-1867-1915/?tid=24275>
 98. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1867/5_kopeek_ag
 99. https://colnect.com/ro/coins/coin/18651-5_Kopeks_%D0%A1%D0%9F%D0%91-1867~1914_-_Alexandru_II_Alexandru_III_Nicolaie_II-Imperiul_Rus
 100. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1875/10_kopeek
 101. <https://en.numista.com/catalogue/pieces4625.html>
 102. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-10-kopeks-1867-1917/?tid=24295>
 103. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1880/15_kopeek
 104. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-15-kopeks-1867-1917/?tid=24359>

105. <https://en.numista.com/catalogue/pieces4060.html>
 106. https://colnect.com/ro/coins/coin/76-20_Kopeks-1867~1914_-_Alexandru_II_Alexandru_III_Nicolaie_II-Imperiul_Rus
 107. <https://en.numista.com/catalogue/pieces6221.html>
 108. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-20-kopeks-1867-1917/?tid=24381>
 109. http://99-kopeek.ru/catalog/aleksandr_2/1870/3_rublya
 110. <https://ro.ucoin.net/coin/russia-3-rubles-1869-1885/?tid=40292>
 111. <https://en.numista.com/catalogue/pieces26857.html>
 112. https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/tarul-alexandru-al-ii-lea-declara-razboi-imperiului-otoman-la-chisinau?fbclid=IwAR0s2n_iY0Y3krnzQ-inG5SlmeqDRQHdUuYFzQcWqKLmML3eMs7pSh6PTPg
 113. *Ibidem.*
 114. *Ibidem.*
 115. https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_de_Independen%C8%9B%C4%83_al_Rom%C3%A2niei
 116. [https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Ruso-Turc_\(1877%E2%80%931878\)](https://ro.wikipedia.org/wiki/R%C4%83zboiul_Ruso-Turc_(1877%E2%80%931878))
 117. https://www.historia.ro/sectiune/general/articol/tarul-alexandru-al-ii-lea-declara-razboi-imperiului-otoman-la-chisinau?fbclid=IwAR0s2n_iY0Y3krnzQ-inG5SlmeqDRQHdUuYFzQcWqKLmML3eMs7pSh6PTPg

Medalie emisă de Monetăria Statului

e-mail: revistaelanul@gmail.com
<http://sites.google.com/site/elanulvs/>

Redacția (tel.: 0235-436100)

Redactor șef: **Marin Rotaru**

Redactor-șef adjunct: **Cristian Onel**

Redactori corespondenți:

prof. univ. dr. **Vlad Codrea**,

Univ. „Babeș Bolyai”, Cluj-Napoca

prof. univ. dr. **Ștefan Olteanu**, București

asist. univ. dr. **Bogdan Rățoi**,

Univ. „Al. I. Cuza Iași”

Dan Ravaru, Vaslui

Corneliu Bichineț, Vaslui

Mircea Coloșenco, București

dr. **Arcadie M. Bodale**, Vicovu de Sus

Serghei Coloșenco, Bârlad

dr. **Laurențiu Chiriac**, Vaslui

Prof. dr. **Janeta Maria Iuga**, Timișoara

dr. **Sorin Langu**, Galați

ISSN: 1583-3593

Tehnoredactare: **Bogdan Artene**

Tipar: **SC IrimpeX SRL Bârlad**

Placheta „100 ani – Tratatul de la Trianon”
 Societatea Numismatică Română
 Filiala Brașov

*Număr apărut cu sprijinul Centrului Județean pentru
 Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Vaslui*

Responsabilitatea pentru conținutul articolelor aparține, în exclusivitate, autorilor.

Romfilatelia și Tratatul de la Trianon

- urmare din pagina 1 -

Seria personalităților de pe colică este continuată cu Ion I.C. Brătianu, șeful delegației României la Conferința de Pace de la Paris, alături de dr. Ion Cantacuzino și Nicolae Titulescu, ambii semnatori ai Tratatului din partea României. Colița mai conține reproducerea paginii întâi a publicației pariziene *Le Petit Journal*, suplimentul ilustrat, din data de 28 martie 1929, care a publicat harta României cu granițele stabilite de Conferința de Pace, alături de un desen de epocă al Palatului Marele Trianon”, preciza Romfilatelia.

Seria de două timbre era compusă din două valori: prima îl înfățișează pe Titulescu, din profil,

având în fundal Palatul Trianon, iar a doua doar palatul.

Surprinzător, emisiunea a fost anulată, toată producția îndreptându-se spre topit: ”Emisiunea de mărci poștale ”Centenarul Tratatului de la Trianon”, programată pentru data de 4 iunie 2020, nu va fi introdusă în circulație. Romfilatelia își rezervă dreptul de a redimensiona programul emisiunilor de mărci poștale, comunicând în timp util orice modificare.”

Se pare, potrivit unor publicații online, că acțiunea face parte dintr-o acțiune mai largă, de „discreție oficială” în ceea ce privește sărbătorirea evenimentului din 4 iunie 1920.

